

Rekeningenrapport over 2021

Presentatie voor de
Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
5 juli 2022

INHOUD

- 1** **Introductie**
- 2** **Geven de rekeningen een getrouw beeld van de werkelijkheid?** (Hoofdstuk 2 + 3)
- 3** **Begrotingsuitvoering** (Hoofdstuk 4)

1

INTRODUCTIE

TYPE BOEKHOUDING	Begrotingsboekhouding (uitvoeringsrekening van de begroting)	Bedrijfseconomische boekhouding (algemene boekhouding)	ESR-boekhouding (nationale rekeningen)
Belangrijkste documenten	Rekening van de uitvoering van de begroting + toelichting	Jaarrekening, bestaande uit: <ul style="list-style-type: none"> • een balans • een resultatenrekening • een toelichting Jaarverslag	ESR-geconsolideerde rekening
Deels dezelfde concepten en spelregels, maar ook belangrijke verschillen	<ul style="list-style-type: none"> • Een boekhouding van de jaarlijkse stromen (inkomsten en uitgaven), die dezelfde vorm heeft als de begroting 	<ul style="list-style-type: none"> • Boekhouding van jaarlijkse stromen (= resultatenrekening) én van het vermogen (= balans) • Vermogen → ook verrichtingen zonder geldstroom, nodig om het vermogen correct te berekenen (bijv. afschrijvingen, voorzieningen ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Boekhouding van jaarlijkse stromen (inkomsten en uitgaven) • ESR = ± statistiek, kan retroactief worden herzien als de ESR- consolidatieperimeter of de spelregels wijzigen (in tegenstelling met de bijna onherroepelijkheid van boekhoudcijfers)
Saldi	Uitvoeringsresultaat (saldo van ontvangsten en uitgaven)	Bedrijfseconomisch resultaat (verschil tussen opbrengsten en kosten = winst / verlies)	ESR-Vorderingensaldo
Functies	Parlementaire controle → via de begroting geeft het parlement een machtiging aan de regering, deze rekening toont hoe deze machtiging is uitgevoerd	Management binnen de departementen en agentschappen, bijv.: <ul style="list-style-type: none"> • opvolging debiteuren • beheer vermogen • berekenen kostprijs dienstverlening • kasprognoses 	Controleren of voldaan is aan de Europese verplichtingen → vergelijkbaar kader voor alle EU landen

'Brillen' om naar de rekeningen te kijken

Geven de Vlaamse rekeningen een *waarheidsgetrouw* beeld van de werkelijkheid ?

- 'kloppen de cijfers' ?
- certificering = oordeel (zonder voorbehoud, voorbehoud, afkeuring, onthouding)

Wat zijn de *financiële resultaten* ?

- Bijv.**
- duiding bij de financiële resultaten;
 - toetsing aan normen;
 - impact COVID-19.

Waar geeft de overheid *haar geld aan uit en willen we dit* ?

- maatschappelijke waarden en prioriteiten, achter de ontvangsten en uitgaven
- = politieke bril
- ≠ bevoegdheid Rekenhof

Let wel: rekeningen = activiteiten en resultaten die in geld kunnen worden uitgedrukt

- de rekeningen vertellen iets over *beleidsuitvoering* (benutting kredieten), maar weinig over de *effecten* van beleid, *kwaliteit van de dienstverlening* ...
- op termijn zullen de prestatie-indicatoren in de begrotings- en beleidstoelichtingen (BBT's) die informatie bieden

2

GEVEN DE REKENINGEN EEN GETROUW BEELD VAN DE WERKELIJKHEID?

HOOFDSTUK 2 + HOOFDSTUK 3

Algemene rekening

(Vlaamse ministeries
+ IVA's zonder rechtspersoon + DAB's)

Certificering door het Rekenhof:

1. uitvoeringsrekening: **zonder voorbehoud**
2. ESR-rekening: **zonder voorbehoud**
3. bedrijfseconomische rekening: **onthouding**

Rekeningen rechtspersonen

In het kader van *single audit* baseert het Rekenhof zich op de **certificering door de bedrijfsrevisoren (zie bijlage 2 RR):**
115 x zonder voorbehoud,
5 x met voorbehoud

Geconsolideerde rekening (ESR)

Certificering door het Rekenhof: **zonder voorbehoud**

NB: bijna alle Vlaamse rechtspersonen vallen binnen de consolidatie, enkele vallen er buiten (*De Watergroep, OPZ's ...*)

NB: ontwerp VCO-decreet: voorziet ook in een geconsolideerde *bedrijfseconomische* rekening

Vier mogelijke opinies :

- **zonder voorbehoud** (goedkeuring) = jaarrekening geeft getrouw beeld van de werkelijkheid, conform de boekhoudnormen
- **voorbehoud** = getrouw beeld, behalve op een aantal punten waarover voorbehoud wordt gemaakt
- **afkeuring** = de jaarrekening geeft geen getrouw beeld van de werkelijkheid
- **onthouding** = te weinig informatie om een oordeel te formuleren over een belangrijk deel van de rekeningen

2.1

Algemene rekening:
bedrijfseconomische rekening
(= balans, resultatenrekening en toelichting)

Oordeel: onthouding

Balans = bezit en schulden op 31.12.2021

	2021	2020		2021	2020
ACTIVA			PASSIVA		
Immateriële vaste activa	15,9	18,7	Reserves	9,0	9,0
Materiële vaste activa	17.753,4	17.537,2	Overgedragen resultaat	-2.007,9	1.887,4
Financiële vaste activa	19.378,1	17.418,4	Herwaarderingsmeerwaarden	8.850,1	7.586,9
VASTE ACTIVA	37.147,4	34.974,3	Kapitaalsubsidies	2,5	0,0
Vorderingen op meer dan één jaar	2.182,6	1.572,6	EIGEN VERMOGEN	6.853,6	9.483,4
Vorderingen op ten hoogste één jaar	2.561,2	2.331,2	VOORZIENINGEN	1.544,6	111,8
Geldbeleggingen	13,8	25,3	Schulden op meer dan één jaar	22.016,8	18.784,2
Liquide middelen	0,0	424,7	Schulden op ten hoogste één jaar	11.063,3	10.086,5
			• <i>Schulden > een jaar die binnen het jaar vervallen</i>	740,4	593,7
			• <i>Financiële schulden</i>	1.482,3	1.824,8
			• <i>Handelsschulden</i>	691,2	619,2
			• <i>Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten</i>	1.072,9	1.168,5
			• <i>Overige schulden</i>	7.074,3	5.880,2
Overlopende rekeningen	982,0	231,8	Overlopende rekeningen	1.408,8	1.094,1
VLOTTENDE ACTIVA	5.739,7	4.585,6	VREEMD VERMOGEN	34.488,9	29.964,8
TOTAAL	42.887,1	39.559,9	TOTAAL	42.887,1	39.559,9

-
- **Stijging balanstotaal met 3,3 miljard euro, vooral door herwaardering financiële participaties** (stijging met bijna 2 miljard euro).
 - **In 2020 vele verbeteringen (aanrekening juiste boekjaar, waardering financiële participaties, afwaardering fiscale en niet fiscale oninbare vorderingen), dit jaar vooral een betere boeking van voorzieningen.**

Er werd voor 1,5 miljard aan **voorzieningen** aangelegd: voor waarborgen PMV (obv historische gegevens), pensioenverplichtingen De Lijn en VRT (obv actuariële studies), juridische geschillen (risico-inschatting obv stand geschil), teveel ontvangen middelen RRF (als gevolg van sterkere economische groei).

Onze beoordeling : behoudens enkele opmerkingen over de betrouwbaarheid van de inventaris juridische geschillen, vinden we dat deze rubriek een waarheidsgetrouw beeld geeft
(opmerkingen: bevat ook geschillen van rechtspersonen, bevat ook voorzieningen voor vonnissen of minnelijke schikkingen die al uitvoerbaar zijn en die dus moeten worden geboekt als schuld ipv voorziening ...).

- **Probleem : waardering van de materiële vaste activa**
Werken burgerlijke bouwkunde: vele onzekerheden, i.c. havens en kanalen (uit balans), dubbeltellingen, onzekerheden over eigendom, teveel kosten meegerekend bij vervaardigingsprijs voor bruggen en tunnels → onzekerheden ivm miljarden euro (over- en onderwaarderingen)
Gebouwen & percelen: vastgoedbank geeft geen volledige en actuele toestand weer van de gronden en gebouwen → geen waardering voor 9,6% gronden en 60,4% gebouwen → 1,6 miljard onderwaardering (ruw geschat o.b.v. gem. prijs / m²).

Resultatenrekening = kosten en opbrengsten in 2021

	2021	2020
Omzet	163,0	163,7
Andere bedrijfsopbrengsten	45.057,9	40.711,7
Niet recurrente bedrijfsopbrengsten	137,0	526,8
Bedrijfsopbrengsten	45.357,8	41.402,1
Handelsgoederen	1,1	2,1
Diensten en diverse goederen	1.548,8	1.457,0
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	1.124,2	1090,0
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	1.910,3	668,3
Andere bedrijfskosten	44.405,7	45.354,6
Niet recurrente bedrijfskosten	180,2	5.563,6
Bedrijfskosten	49.170,2	54.135,5
Resultaat	-3.812,4	-12.733,4
Financiële opbrengsten	118,6	89,3
Financiële kosten	204,0	249,4
Resultaat van het boekjaar	-3.897,9	-12.893,6

Het negatieve resultaat in 2020 was vooral te wijten aan éénmalige elementen

(nieuwe aanrekeningsregels voor subsidies ter oplossing van het jaarafgrenzingsprobleem, inboeking van de schuld voor ziekenhuisfinanciering, de impact van corona).

In 2021: herstel → stijging bedrijfsopbrengsten door toename dotatie (groei en inflatie), toename gewestelijke belastingen ...

Toch een (kleiner) negatief resultaat o.m. door aanleg voorzieningen (eenmalige kost), uitgaven corona (uiteraard veel lager dan in 2020) en uitgaven Relanceplan.

Toelichting bij de balans en resultatenrekening: onvolledig

**Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen (VO 6.14):
(→ mogelijk impact op toekomstige beleidsruimte)**

- Zijn opgenomen:
 - 12,3 miljard euro uitstaande gewestwaarborgen
 - eigen openstaande vastleggingen “encours” (6,8 miljard euro) (in bijlage 3 en Volume 13)
- Zijn niet opgenomen, o.a.:
 - openstaande vastleggingen rechtspersonen, voor nog niet betaald deel (pm)
 - engagementen in het kader van het Oosterweelproject (3,6 miljard euro waarvan 1 miljard euro gefinancierd via lening Europese Investeringsbank)
 - relanceplan: enerzijds een belangrijk engagement (4,3 miljard euro), dat nog niet volledig werd vertaald in concrete verbintenissen, anderzijds de Europese subsidie waarop de Vlaamse gemeenschap recht zal hebben (1,96 miljard euro)
 - de ten onrechte inhouding op de dotaties aan de Vlaamse Gemeenschap (in vierde kwartaal 2014) door de federale overheid voor de verrichtingen uitgevoerd door het Riziv als federale operator (zgn. kaslekprobleem) (489,4 miljoen euro)
 - wachtlijst van ontvankelijk verklaarde subsidieaanvragen voor restauratie- en erfgoedpremies (234,7 miljoen euro)
 - ...

2.2

Algemene rekening:
uitvoeringsrekening van de begroting

Oordeel: zonder voorbehoud

	2017	2018	2019	2020	2021	2021	%
	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	
Begrotingsuitvoering ministeries							
Algemene ontvangsten	38.506,5	38.584,3	40.808,9	39.102,3	43.676,8	43.700,1	100,1%
Toegewezen ontvangsten	755,1	476,3	703,5	520,0	609,2	598,6	98,3%
Totaal ontvangsten	39.261,6	39.060,7	41.512,4	39.622,3	44.286,0	44.298,7	100,0%
Gesplitste vereffeningskredieten	40.182,4	41.045,1	43.763,6	48.963,8	52.295,0	48.389,1	92,5%
Variabele kredieten	765,8	563,3	570,9	428,6	1.471,7	510,3	34,7%
Totaal uitgaven	40.948,2	41.608,4	44.334,5	49.392,4	53.766,7	48.899,4	90,9%
Resultaat	-1.686,7	-2.547,7	-2.822,1	-9.770,1	-9.480,7	-4.600,7	48,5%
Opbrengst leningen – Titel III	1.320,0	2.091,7	875,0	6.692,0	8.469,0	3.978,7	47,0%
Aflossing leningen – Titel III	2,6	759,2	70,2	708,8	165,1	162,7	98,5%
Resultaat inclusief schuldaflossing	-369,3	-1.215,2	-2.017,3	-3.786,9	-1.176,8	-784,7	66,7%
Begrotingsuitvoering DAB's							
Ontvangsten	1.200,4	1.339,9	1.430,7	1.472,2	2.318,5	1.701,9	73,4%
Uitgaven	1.349,4	1.336,7	1.453,6	1.415,6	2.318,5	1.558,2	67,2%
Resultaat	-149,0	3,2	-22,9	56,6	0,0	143,7	
Begrotingsresultaat	-518,3	-1.212,1	-2.040,3	-3.730,3	-1.176,8	-640,9	92,2%

- vorig jaar nog een voorbehoud (*openstaande verbintenissen: 193,1 miljoen euro te weinig vastgelegd voor nog niet opgevraagd kapitaal PMV*), dit jaar geen enkel voorbehoud.
- negatieve resultaat = beter dan begroot → minder schuldfinanciering nodig
 - ontvangsten hoger dan verwacht (opbrengsten verkooprecht en opcentiemen beter dan geraamd)
 - belangrijke mindere uitgaven (o.m. grote onderaanwending op het relanceplan (2 miljard voorzien, slechts 0,3 miljard besteed), minder financiering sociale huisvesting, ...).

2.3

Algemene rekening: ESR -rapportering

Oordeel: zonder voorbehoud

Rubriek	Beschrijving	Ontvangsten		Uitgaven	
		Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
0	Niet verdeeld	807,3	8.141,2	2.656,4	7.500,3
1	Lopende ontvangsten/uitgaven van goederen en diensten (consumptiebestedingen)	304,7	347,8	2.755,8	2.613,0
2	Renten en inkomsten/uitgaven uit eigendom	144,1	108,3	153,0	166,6
3	Inkomensoverdrachten van/aan andere sectoren	14.992,6	14.650,6	8.347,9	7.688,6
4	Inkomensoverdrachten binnen de overheidssector	26.971,1	27.489,2	33.455,7	33.712,5
5	Kapitaaloverdrachten van/aan andere sectoren	1.669,8	1.740,3	258,4	530,4
6	Kapitaaloverdrachten binnen de overheidssector	1.246,8	944,0	2.664,7	2.577,5
7	Investeringen en desinvesteringen	3,0	33,5	985,9	649,1
8	Kredietverleningen en aflossingen; deelnemingen en vereffeningen van deelnemingen	637,4	583,2	3.366,2	2.049,7
9	Overheidsschuld	8.489,3	4.147,4	621,8	697,7
	Totaal	55.265,9	58.185,4	55.265,9	58.185,4
	Eliminaties	-11.436,7	-14.372,2	-25.892,7	-31.467,5
	ESR-ontvangsten/uitgaven	43.829,2	43.813,2	29.373,1	26.717,9
	Bijdrage tot het vorderingensaldo (= ESR-ontvangsten min ESR-uitgaven)			14.456,1	17.095,3

NB

De bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap tot het vorderingensaldo is altijd positief (toelagen aan de Vlaamse rechtspersonen worden als interne stroom geëlimineerd in de ESR uitgaven).

2.4

ESR – geconsolideerde rekening

Oordeel: zonder voorbehoud

ESR rekening van de geconsolideerde Vlaamse overheid

	2021	2020	2019
Algemene rekening			
Ontvangsten	48.083,1	46.260,8	42.663,8
Uitgaven	-27.476,0	-26.357,2	-24.637,7
Saldo	20.607,1	19.903,6	18.026,1
Vlaamse rechtspersonen			
Ontvangsten	7.533,4	7.733,6	7.871,5
Uitgaven	28.476,9	-28.016,3	-24.953,2
Saldo	-20.943,5	-20.282,7	-17.081,7
Eliminaties			
Kapitaalverstrekkingen en participaties (ESR 8)	1.096,8	1.016,6	844,2
Schuldverrichtingen (ESR 9)	-3.506,7	-6.637,1	-1.681,9
Totaal eliminaties	-2.409,9	-5.620,5	-837,7
ESR-vorderingensaldo economische hergroepering	-2.746,5	-5.999,5	106,7
ESR-correcties	-3,5	-11,9	63,7
ESR-vorderingensaldo Vlaamse Gemeenschap	-2.749,9	-6.011,5	170,4

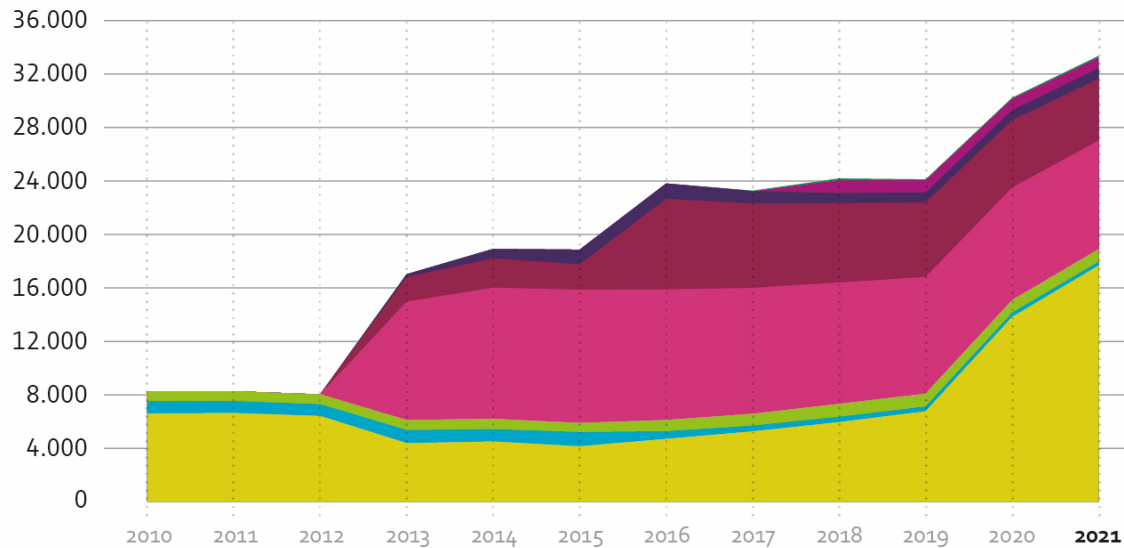
Consolidatiekring blijft vrijwel ongewijzigd

- 149 rechtspersonen (+1)
- Nieuw: vier kinderbijslagfondsen, Antwerp Symphony Orchestra en Media Invest Vlaanderen
- Vijf rechtspersonen verdwenen wegens fusie of afschaffing
- Zorgkassen niet opgenomen

In 2021: kleiner tekort dan begroot

- Gewestbelastingen
- Covid (onderbenutting provisie + federale tussen-komst voor vaccinatie)
- Relanceplan: trage opstart

Evolutie van de geconsolideerde schuld

Geconsolideerde schuld stijgt van 30,2 naar 33,4 miljard euro

Aandeel directe schuld neemt verder toe (van 46% tot 53%) door begrotingstekort en door centrale financiering

Schuldratio lopende ontvangsten versus geconsolideerde schuld komt op 62,5%

Nog geen berekening netto actief positie (-2,3 miljard euro in 2020)

3

**DUIDING BIJ
DE BEGROTINGSUITVOERING
2021**

HOOFDSTUK 4

Geselecteerde thema's

- Kwaliteit van de BBT bij uitvoering
- Overdracht van beleidskredieten 2021
- Impact van de coronapandemie op de rekening 2021
- Relanceplan Vlaamse Veerkracht
(actualisatie van de voortgangsrapportage)
- Problematiek van de wachtlijsten
(kinderopvang en zorg voor personen met een functiebeperking)
- Kostenefficiëntie van de beleidshervormingen inzake zonnepanelen
- Vlaams doelgroepenbeleid: uitgavenevolucie en beleidsinformatie

Kwaliteit van de BBT bij uitvoering

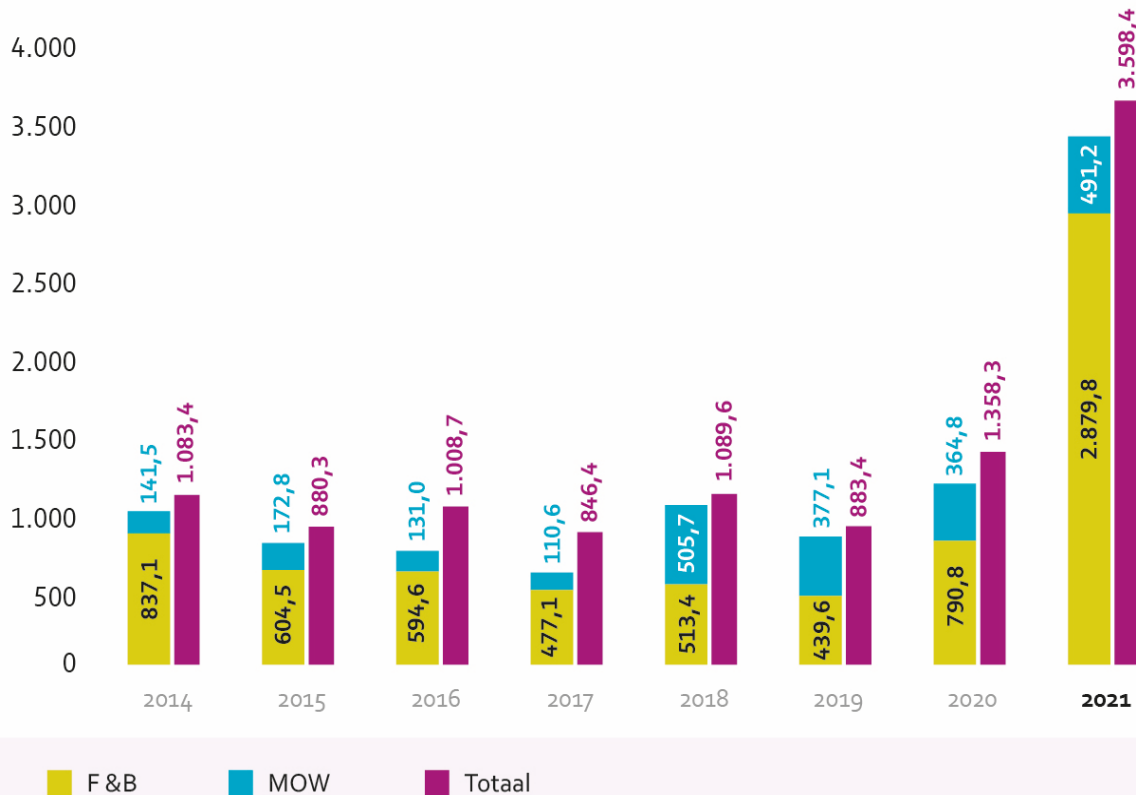
- **Tweede rapportering over uitvoering begroting en beleid**
 - Beschikbaar vanaf 20 mei
 - Complementair aan BBT bij begroting
- **Groei-traject naar een prestatiebegroting**
 - Definiëren van ISE
 - Koppeling van ISE met operationele en strategische doelstellingen (vanaf 2021)
 - Maar... prestatie-indicatoren pas verplicht vanaf begroting 2024
- **Algemene indruk: goed, maar uitschieters in positieve en negatieve zin**
 - Goede samenvatting beleidsinitiatieven afgelopen jaar
 - Toelichting bij kredietevolutie en reële uitvoering (vooral wat, minder waarom)
 - Meer uitleg over algemene rekening dan over rechtspersonen
- **Relanceplan**
 - BBT-BU rapporteert niet systematisch over de 22 hervormingsprojecten

Overdrachten van beleidskredieten (1)

	Overdracht VAK			Overdracht VEK		
	2020	2021	Evolutie	2020	2021	Evolutie
Klimaatfonds	248,1	122,2	-126,0	266,3	138,8	-127,5
Energiefonds	120,8	159,4	+38,4	216,7	265,5	+48,8
Verkeersveiligheidsfonds	106,9	109,1	+2,1	165,4	163,2	-2,2
Onroerende goederen (deel bouwprojecten)	51,3	54,5	+3,2	64,1	61,4	-2,7
Terugvordering lonen onderwijs	42,1	103,3	+61,2	42,1	103,3	+61,2
Andere	179,3	180,4	+1,1	229,7	229,2	-0,5
Totaal	748,8	728,8	-20,0	984,4	961,4	-23,0

Aangroei saldi begrotingsfondsen lijkt gestopt, maar is te wijten aan daling klimaatfonds

Overdrachten van beleidskredieten (2)

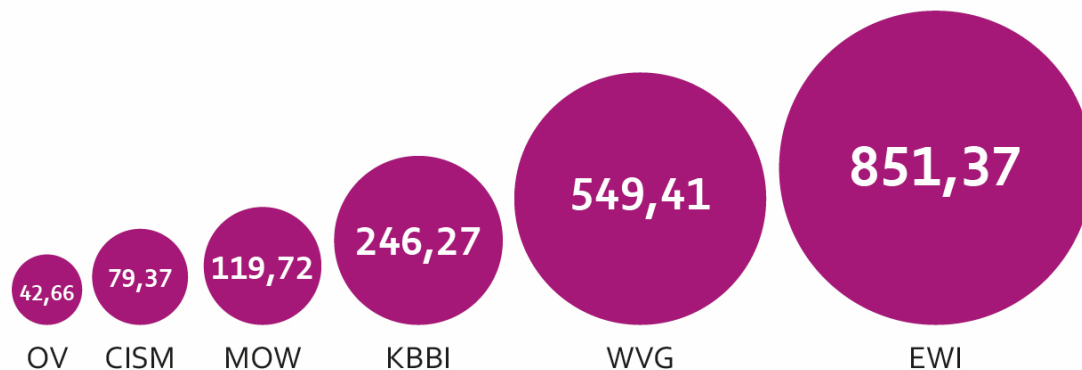
Overdrachtsbepalingen gaan van 1,4 naar 3,6 miljard euro

- 2,6 miljard euro betreft relanceplan
- kredieten bij FB voor “actief schuldbeheer” in 2021 grotendeels aangewend
- overdrachten bij MOW blijven toenemen (o.m. overkappingsfonds)

Impact van de coronapandemie op de rekening 2021

	Vastleggings- kredieten	Vereffening- kredieten
Initiële begroting 2021	1.000,0	1.000,0
Aangepaste begroting 2021	850,0	850,0
Tweede aangepaste begroting 2021	130,0	130,0
Totaal provisie	1.980,0	1.980,0
Totaal herverdelingen	-1.888,8	-1.768,7
Saldo 2021	91,2	211,3

- Corona weegt voor 1,8 miljard euro op resultaat 2021
- Terugvordering onterecht uitbetaalde coronapremies verloopt moeizaam

Relanceplan Vlaamse Veerkracht - actualisatie

	Vastleggingskredieten			Vereffeningkredieten		
	3 ^e voortgangsrapportage	Definitieve cijfers 2021	Evolutie	3 ^e voortgangsrapportage	Definitieve cijfers 2021	Evolutie
Economie en samenleven verduurzamen	610,8	677,9	67,0	93,3	100,2	6,9
Investeren in infrastructuur	457,1	480,7	23,6	45,0	52,2	7,1
Vlaanderen digitaal transformeren	95,7	108,3	12,6	39,1	59,3	20,1
Investeren in mensen en talenten	289,3	291,5	2,2	18,0	21,6	3,5
Het Vlaamse zorg- en welzijnssysteem versterken	51,1	77,4	26,3	17,8	43,7	25,9
De coronacrisis beheren en Brexit	18,1	18,8	0,7	4,6	13,5	8,9
De overheid efficiënter maken	1,7	1,9	0,2	1,0	1,5	0,5
Totaal	1.523,9	1.656,5	132,6	218,8	291,9	72,9

- Geen uitleg over onderbenutting relancemiddelen in voortgangsrapportage of BBT-BU
- Geen financiële toelichting over de 22 hervormingsprojecten
- Overdrachtsbepaling beperkt tot relanceprovisie
- Voorziening geboekt als correctie voor lagere Europese subsidie

Problematiek van de wachtlijsten

Kinderopvang

- 58 miljoen euro voorzien voor uitbreidingsbeleid ; geraamde behoefte van 7070 extra plaatsen tegen 2024
- Geplande invulling: 4.577 plaatsen T1 en 2500 plaatsen T2
- Voorlopige realisatie: 1.129 nieuwe plaatsen T1 en 144 aangevraagd ; 2.149 nieuwe plaatsen T2 + 364 via omschakeling

Zorg voor personen met een beperking

- Regeerakkoord trok hiervoor 270 miljoen euro uit voor ; een eerste opstap van 40 miljoen euro in 2020 en een opstap van 230 miljoen in 2021 (45 miljoen euro, verhoogd met relancemiddelen)
- In 2020 en 2021 werden 2.805, respectievelijk 4.026 nieuwe budgetten toegekend, vooral aan prioriteitengroep 1
- Aantal budgethouders kwam daarmee op 1.522 PAB en 27.266 PVB
- Maar wachtlijst blijft groot: 1.579 PAB en 15.918 PVB op 31/12/2021

Kostenefficiëntie beleidshervormingen inzake zonnepanelen

Doelstelling: 13% eindverbruik afkomstig van hernieuwbare energiebronnen

- **Energiedecreet** regelt productienorm via warmtekracht- en groenestroomcertificaten bij energieleveranciers en garandeert minimumprijs certificaten voor producenten via distributiebeheerders
 - **Vlaamse regering**
 - Koopt marktoverschot groenestroomcertificaten op (91,5 mln euro)
 - Subsidieert investeringen via calls groene stroom (14,8 mln euro)
 - Koopt statistieken hernieuwbare energie in buitenland (3,6 mln euro)
 - **Regeerakkoord:** hervorming certificatensysteem voor groene stroom naar een meer kostenefficiënt systeem
 - Eenmalige investeringspremie voor huishoudelijke zonnepanelen (4,8 mln euro)
 - Retroactieve investeringspremie voor wegvallen terugdraaiende teller (130,7 mln euro)
 - Investeringssteun vervangt certificatensysteem voor middelgrote installaties
 - **Conclusies**
 - Systeem groenestroomcertificaten is afhankelijk van productie en verbruik (volatiel)
 - Opkoop certificatenoverschot beïnvloedt ook de nettarieven
 - Eenmalige investeringspremie is beperkt in tijd, maar moeilijk voorspelbaar
 - Aankoop van buitenlandse energiestatieken mogelijk nodig om doelstelling te halen
- Hervorming van certificatensysteem naar investeringssteun is niet noodzakelijk meer kostenefficiënt***

Vlaams doelgroepenbeleid

Doelgroep	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Jonge werknemers	63,8	139,9	158,0	151,4	101,5	49,5
Oudere werknemers	304,3	322,3	348,7	469,1	426,6	408,6
VOP	86,0	90,9	89,7	93,0	87,2	92,8
Totaal	454,1	553,1	596,4	713,5	615,3	550,9

- Vlaams doelgroepenbeleid focust op drie doelgroepen: kortgeschoolden, oudere werknemers en personen met een arbeidsbeperking
- Nieuwe Vlaamse maatregel AWI beperkt succes
- Overige maatregelen nemen af van 219 mln (in 2016) tot 128 mln euro (in 2021)
- Aangekondigde hervormingen grotendeels gerealiseerd
- Beleidsinformatie over doelgroepenbeleid is versnipperd, met wisselende voorstellingswijze en frequentie (in ondernemingsplan, jaarrapporten, BBT)
- Nog geen informatie over doelbereik van de beleidsmaatregelen, noch over duurzame effecten op de tewerkstelling